Kulturutskottets betänkande

1977/78: 20

med anledning av dels propositionen 1977/78: 100 såvitt gäller anslag till ungdoms- och nykterhetsorganisationer jämte motioner, dels motion om bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner

1. **Statens ungdomsråd: Förvaltningskostnader.** Utskottet tillstyrker regeringens i propositionen 1977/78: 100 bilaga 12 (utbildningsdepartementet) under punkten B 61 (s. 169—170) framlagda förslag och hemställer

att riksdagen till *Statens ungdomsråd: Förvaltningskostnader* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 1 360 000 kr.

2. **Statens ungdomsråd: Utrednings- och informationsverksamhet.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 62 (s. 170—171) och hemställer

att riksdagen till *Statens ungdomsråd: Utrednings- och informationsverksamhet* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 917 000 kr.

3. **Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.** Regeringen har under punkten B 63 (s. 171—174) föreslagit riksdagen att dels godkänna de i propositionen förordade ändringarna av reglerna för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet, dels till Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m. för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 36 297 000 kr.

Vidare har regeringen under punkten B 64 (s. 175—176) föreslagit riksdagen att dels godkänna den i propositionen förordade höjningen av bidraget per sammankomst, dels till Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet för budgetåret 1978/79 anvisa ett förslagsanslag av 84 000 000 kr.

Motionerna

I detta sammanhang behandlar utskottet motionerna

1977/78: 875 av Eva Hjelmström m. fl. (vpk) vari, såvitt nu är i fråga, yrkas att riksdagen beslutar att uttala att Kontaktnätet bör erkännas som ungdomsorganisation under statens ungdomsråd (yrkande 2),

1977/78: 1132 av Inga Lantz m. fl. (vpk) vari yrkas att riksdagen uttalar sig för att kommuner jämställs med föreningar och studieförbund när det gäller statsbidrag till ungdoms-, fritids- och kulturaktiviteter liksom studiecirkelverksamhet bland kommuninnevånarna samt hos regeringen hemställer om förslag härom,

1977/78: 1534 av Per Unckel (m) vari yrkas att riksdagen ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om krav på auktoriserad revisors tillstyrkan av ansökningar om centralt stöd och statligt lokalt aktivitetsstöd.

I motionen 1977/78: 875 om ökat stöd till musikverksamhet m. m. föreslås olika åtgärder i syfte att motverka kommersialismens negativa verkningar inom musikområdet. Yrkandena i motionen går ut på att förbättra betingelserna för de fria musikgrupper som ägnar sig åt alternativ, progressiv musik, såsom jazzmusik. Utskottet har behandlat yrkandena 1, 3 och 4 i betänkandet 1977/78: 18. I det nu aktuella yrkandet hemställs att riksdagen beslutar att Kontaktnätet skall erkännas som statsbidragsberättigad ungdomsorganisation.

Kontaktnätet för icke-kommersiell kultur är en riksorganisation, vars medlemsföreningar anordnar arrangemang med svenska progressiva musik-, teater- och filmgrupper. Föreningarna arbetar även med egna musikgrupper, med skapande dramatik, fotoverksamhet, målning m. m. Riksorganisationen ger ut en intern tidning, stöder och säljer musiktidskriften "Musikens makt" samt utarbetar och förmedlar studiematerial till medlemsföreningarna.

Yrkandet i motionen 1977/78: 1132 om att kommuner skall jämställas med föreningar och studieförbund när det gäller statsbidrag till ungdomsaktiviteter m. m. har i huvudsak följande motivering.

De olika bidrag som ges till folkrörelser, varmed i motionen avses föreningar och studieförbund, medför att nya verksamheter uppstår. De innebär enligt motionärerna också att kommunerna gör direkta vinster dels på att överlåta nya, planerade verksamheter på folkrörelser, dels på att överföra verksamheter man tidigare bedrivit i kommunal regi på någon av dessa folkrörelser.

I vissa fall kan detta enligt motionärerna vara en riktig lösning, men ofta är ekonomiska motiv de enda. Väl fungerande verksamheter i kommunal regi tvingas på grund av kommunalekonomiska överväganden över till folkrörelser, som kanske inte alls ledarmässigt eller på annat sätt är rustade att ta över.

Eftersom många folkrörelser är och måste vara ideologiskt profilerade — särskilt gäller detta de politiska och religiösa folkrörelserna, men också t. ex. scoutrörelsen och bildningsförbunden — finns det,

anser motionärerna, också andra invändningar mot att verksamheter som har bedrivits eller kan bedrivas i kommunal regi av ekonomiska skäl förs över till folkrörelser.

Verksamheter i kommunal regi kan givetvis också få ideologisk färgning. I kommunerna ges dock möjlighet till en allmän medborgerlig kontroll och insyn, som inte finns i den folkrörelsestyrda verksamheten. En folkrörelse kan i stort sett endast påverkas av sina egna medlemmar.

Sammanfattningsvis anser motionärerna att den statliga satsningen på folkrörelserna är viktig. Enligt motionen är det emellertid nödvändigt att kommuner får samma ekonomiska möjligheter som folkrörelser till statsbidrag för verksamhet bland kommuninnevånare. Detta är speciellt angeläget inför SIA-skolans start, menar motionärerna.

I motionen 1977/78: 1534 hemställs om ett tillkännagivande som syftar till att krav skall ställas på att ansökningar om centralt stöd och lokalt aktivitetsstöd skall tillstyrkas av auktoriserad revisor. Motionären anför att det trots kravet på tillstyrkan av revisor inte sällan förekommer påståenden om att oriktiga uppgifter lämnas som grund för bidragsframställningar. Han framhåller att sådana påståenden självfallet är besvärande för ungdomsorganisationerna och kan undergräva tilltron till det värdefulla arbete som dessa organisationer bedriver. För att undanröja möjligheterna till sådan misstanke bör kravet på tillstyrkan av revisor skärpas till att gälla tillstyrkan av auktoriserad revisor. Den auktoriserade revisorns mer officiella ställning bör enligt motionären vara ägnad att stärka tilltron till de bidragsgrundande uppgifterna.

Utskottet

Det statliga stödet till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet utgår till varje bidragsberättigad organisation i form av ett grundbidrag om 195 000 kr. och därutöver ett rörligt bidrag, vars storlek beror på det antal medlemmar i åldern 7—25 år som överstiger 3 000. Bidraget utgår med 21 kr. per medlem i intervallet 3 001—15 000 medlemmar, med 20 kr. i intervallet 15 001—40 000 medlemmar och med 11 kr. i intervallet 40 001 medlemmar och därutöver. Storleken av det bidrag som får utgå begränsas av en regel som innebär att grundbidrag och rörligt bidrag sammanlagt bör utgöra högst 75 % av vissa angivna faktiska kostnader.

I propositionen förordas vissa förändringar av de nuvarande bidragsreglerna. För nästa budgetår bör enligt föredragande statsrådet grundbidrag till statsbidragsberättigad ungdomsorganisation utgå med 250 000 kr., vilket innebär en ökning med 55 000 kr. Det rörliga bidraget föreslås utgå med samma belopp per medlem i intervallet 3 001—40 000 medlemmar. Detta belopp bör för budgetåret 1978/79 vara 24 kr., me-

dan det rörliga bidraget för medlemstalet över 40 000 satts till 14 kr. per medlem. Den sammanlagda ökningen av bidragen till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet uppgår enligt förslagen i propositionen till 7,2 milj. kr.

Föredragande statsrådet räknar med att ett antal nya organisationer fr. o. m. nästa budgetår skall föras in i bidragssystemet.

I motionen 1977/78: 875 hemställs (yrkande 2) att riksdagen beslutar att Kontaktnätet för icke-kommersiell kultur — en riksorganisation för ett 80-tal musikföreningar främst inom pop- och folkmusiken — skall erkännas som statsbidragsberättigad ungdomsorganisation. Kontaktnätet har sedan ett par år fått bidrag från statens kulturråd. För innevarande budgetår tilldelades organisationen 130 000 kr. från anslaget Vissa bidrag till teater-, dans- och musikverksamhet. Bidraget gäller stöd till regionalt verksamma arrangerande musikföreningar. Kontaktnätet har hos statens ungdomsråd ansökt om att bli godkänd som statsbidragsberättigad ungdomsorganisation. Det framgår av ungdomsrådets anslagsframställning för budgetåret 1978/79 att ungdomsrådet haft överläggningar med kulturrådet om Kontaktnätets bidragsansökan. Med hänsyn till att organisationen inte bedömts ha någon egentlig central administration har ungdomsrådet avstyrkt bifall till Kontaktnätets ansökan. Föredragande statsrådet har inte intagit någon annan ståndpunkt i frågan.

Utskottet får erinra om att det ankommer på regeringen att pröva om ungdomsorganisation skall förklaras berättigad till statsbidrag enligt bidragsförordningen. En sådan prövning har skett. Utskottet vill inte förorda att riksdagen gör något uttalande i denna fråga och avstyrker därför yrkandet 2 i motionen 1977/78: 875.

Utskottet föreslår att riksdagen godkänner de ändringar av bidragsreglerna som avser stödet till central verksamhet och anvisar det i propositionen föreslagna förslagsanslaget av 36 297 000 kr.

Berättigade till statsbidrag för lokal verksamhet är dels de ungdomsorganisationer som förklarats berättigade att erhålla bidrag under anslaget Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m., dels Sveriges riksidrottsförbund och övriga organisationer med organisationsstöd under jordbruksdepartementets huvudtitel, dels de ungdomsorganisationer som erhåller statsbidrag i särskild ordning under anslaget Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.

Statsbidrag utgår budgetåret 1977/78 med 10 kr. för varje bidragsberättigad sammankomst. Med sådan sammankomst förstås en av lokalavdelning planerad och anordnad sammankomst, som varat minst en timme, med minst fem deltagare i åldern 7—25 år.

I budgetpropositionen förordas en höjning av bidraget per sammankomst till 11 kr. fr. o. m. nästa budgetår. Med hänsyn härtill och till den verksamhetsökning som kan förutses beräknas anslagsbehovet budget-

året 1978/79 till 84 milj. kr., vilket innebär en ökning med 16 milj. kr.

Utskottet tillstyrker de förslag i budgetpropositionen som gäller bidraget till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet.

Vid riksdagens bifall till propositionens förslag kommer det statliga stödet till ungdomsorganisationernas centrala och lokala verksamhet nästa budgetår att uppgå till (36 297 000+84 000 000 =) 120,3 milj. kr.

Det ingår i statens ungdomsråds uppgifter att fördela statsbidragen till ungdomsorganisationernas centrala och lokala verksamheter.

Det statliga stödet till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet i sin nuvarande utformning tillkom budgetåret 1975/76. En huvudtanke i bidragssystemet är att organisationerna i så stor utsträckning som möjligt skall få tillfälle att själva avgöra hur de bidrag som utgår skall disponeras. Bidraget har konstruerats med sikte på att det skall vara enkelt att beräkna och fördela, att bidragsvillkoren inte får styra verksamhetens form och innehåll och att tillgängliga medel skall kunna fördelas så rättvist som möjligt mellan organisationerna. Konstruktionen av stödet förutsätter att statens ungdomsråd kan ta del av en redovisning av organisationernas kostnader för närmast föregående redovisningsår.

Beträffande redovisning av statsbidrag för sammankomst som anordnas enligt reglerna för ungdomsorganisationernas lokala verksamhet gäller bl. a. följande.

Vid varje sammankomst skall närvarokort föras. Gruppledaren eller biträdande gruppledaren skall intyga att uppgifterna på närvarokortet är riktiga. Lokalavdelning redovisar antalet genomförda sammankomster på särskild ansökningsblankett. Ordförande och endera revisor eller kassör skall bestyrka att de uppgifter lokalavdelningen lämnat är riktiga. Missbruk eller lämnande av oriktiga uppgifter kan medföra att en lokalavdelning avstängs från bidrag. Bidraget förmedlas till lokalavdelningarna genom deras riksorganisationer.

I motionen 1977/78: 1534 hemställs om ett tillkännagivande som syftar till att krav skall ställas på att ansökningar om centralt stöd och lokalt aktivitetsstöd skall tillstyrkas av auktoriserad revisor.

Med anledning av denna motion vill utskottet framhålla att den redovisning och rapportering som krävs för att bidrag skall utgå bör bygga på ett ömsesidigt förtroende mellan bidragsgivare och bidragsmottagare. Kulturutskottet har tidigare (KrU 1971: 12, s. 9) understrukit organisationernas ansvar i detta sammanhang och framhållit att missbruk exempelvis inom en lokalorganisation bör kunna föranleda dess avstängning från statsbidrag. I betänkandet KrU 1973: 11 (s. 8) gav utskottet uttryck för uppfattningen att redovisningssystemet bör vara utformat så att det blir möjligt att göra jämförelser mellan organisationerna och framhöll vidare att man måste eftersträva ett system som ger tillfredsställande säkerhet i redovisningen utan att tyngas av invecklade och arbetskrä-

vande rutiner. Utskottet har inhämtat att statens ungdomsråd har sin uppmärksamhet fäst på hur nuvarande kontrollförfarande fungerar och att organisationerna vid nästkommande ansökningstillfälle avseende aktivitetsstödet anmodats att till ungdomsrådet lämna uppgift om hur den interna kontrollen är anordnad. Förra året anordnade ungdomsrådet en konferens vid vilken man behandlade vissa redovisnings-, tolknings- och kontrollfrågor kring det lokala aktivitetsstödet. Utskottet utgår från att ungdomsrådet fortlöpande följer hur kontrollinstrumenten skall vara utformade för att säkerställa att det redovisade bidragsunderlagets tillförlitlighet inte behöver ifrågasättas. Det bör i sammanhanget även nämnas att kommundepartementets referensgrupp för folkrörelsefrågor i sin år 1977 publicerade debattskrift "Samhället och folkrörelserna" tagit upp frågan om de krav på kontrollmöjligheter som kan ställas från bidragsgivarens utgångspunkt. Med hänvisning till det anförda avstyrker utskottet motionen 1977/78: 1534 om krav på auktoriserad revisor.

Barn- och ungdomsorganisationerna har viktiga uppgifter i folkrörelsearbetet. Värdet av deras insatser har alltmer uppmärksammats och en ökad medverkan från ungdomsorganisationerna eftersträvas på skilda områden. Dessa förhållanden har varit och är de väsentligaste motiven för samhällets ökade stöd till ungdomsorganisationernas verksamhet. Mot denna bakgrund har utskottet valt att behandla motionen 1977/78: 1132 om statsbidrag till kommunal ungdoms-, fritids- och studiecirkelverksamhet i nu förevarande sammanhang.

Folkrörelsernas situation och roll har diskuterats livligt under de senaste åren. Många statliga utredningar — bland dem det statliga kulturrådet som utformade underlaget för den statliga kulturpolitiken — har också uppmärksammat folkrörelsernas betydelse i samhället. I 1974 års kulturproposition (prop. 1974: 28) anförde föredragande statsrådet att samhället bör ta till vara folkrörelsernas möjligheter att utveckla den lokala kulturverksamheten och kraftfullt stödja dem. Vidare uttalades att samhället inte har anledning att driva en verksamhet som lika bra eller bättre sköts av en idéburen rörelse. Riksdagen anslöt sig till dessa uttalanden (KrU 1974: 15, rskr 1974: 248).

Debatten om folkrörelsernas mål och arbetsmetoder har lett till att det inom kommundepartementet under 1975 påbörjades ett arbete som syftar till att belysa folkrörelsernas arbetsvillkor i dagens samhälle. En referensgrupp bestående av företrädare för ett 40-tal organisationer tillsattes med kommunministern som ordförande. Några direktiv för gruppens arbete har inte formulerats. Följande allmänna utgångspunkter för arbetet har emellertid ställts upp.

— Folkrörelsernas integritet kan inte ifrågasättas. De bestämmer själva sina arbetsuppgifter och arbetsmetoder.

— Folkrörelsernas roll i den demokratiska processen skall utvecklas utifrån de uppgifter folkrörelserna sedan länge haft i vårt samhälle, dvs. att vara opinionsbildare, kritiker och pådrivare inom de områden där de är verksamma.
— Huvudmannaskapet för grundläggande samhällsuppgifter ligger fast. Avsikten är således inte att flytta över tunga samhällsuppgifter, som i dag sköts av stat eller kommun, till folkrörelserna. Från denna utgångspunkt skall emellertid relationerna mellan samhället och folkrörelserna diskuteras i syfte att ge folkrörelserna möjligheter till ett utökat verksamhetsutrymme.
— Principerna för samhällets stöd till folkrörelserna skall ses över. Stödet till enskilda organisationer skall däremot inte beröras i detta arbete. Folkrörelsernas resurser skall inte utnyttjas för att lösa uppgifter som åligger stat/kommun.

Referensgruppen publicerade år 1977 en probleminventerande skrift "Samhället och folkrörelserna". Där skisserades ett antal problemområden för det fortsatta arbetet. På vart och ett av dessa områden sker nu en allmän översyn i vad avser relationerna mellan samhället och folkrörelserna samt folkrörelsernas arbetsvillkor. Ett av de områden som belyses i översynsarbetet är folkrörelserna och ekonomin. Arbetet bedrivs i nära samarbete med folkrörelserna och med berörda departement och myndigheter.

När det gäller folkrörelserna och ekonomin tillkallade statsministern i april 1977 en särskild sakkunnig med uppgift att inom statsrådsberedningen göra en översyn av statens stöd till folkrörelserna. Översynen syftar till att dels granska principerna för statens stöd till folkrörelserna, dels efter samråd med berörda departement föreslå åtgärder till samordning och förenkling av bidragsgivningen.

Under hösten 1977 har en kommunenkät gjorts i samarbete med Svenska kommunförbundet i syfte att få en bild av hur uppgiftsfördelningen mellan kommunerna och folkrörelserna utvecklats.

I motionen 1977/78: 1132 berörs också studieförbundens verksamhet. Folkbildningsutredningen (U 1975: 19) har till uppgift att göra en översyn dels av gränsdragningen mellan folkbildningsarbete och annan vuxenutbildning, dels av formerna för stödet till studiecirkelverksamheten. Inom kort kommer vidare en kommitté att tillkallas för en översyn av den kommunala vuxenutbildningen. Gränsdragningen mellan den kommunala vuxenutbildningen och annan vuxenutbildning kommer att utgöra en viktig del av denna utrednings arbetsområde. Det förutsätts att de båda kommittéerna skall behandla gränsdragningsfrågorna i nära samarbete med varandra.

Det utredningsarbete m. m. som utskottet helt kortfattat berört utgår från en starkt positiv grundsyn på folkrörelse- och folkbildningsarbete.

Syftet med arbetet är snarast att förbättra folkrörelsernas och organisationernas möjligheter att bedriva sin verksamhet. Samtidigt kommer emellertid gränsdragningsfrågor avseende bl. a. kommunernas aktiviteter på olika områden att belysas ingående.

Utskottet, som i flera sammanhang understrukit dels värdet av barn- och ungdomsorganisationernas verksamhet, dels folkrörelsernas stora möjligheter och uppgifter i kulturverksamheten kan inte finna att den syn som präglar motionen 1977/78: 1132 står i samklang med de uttalanden riksdagen samfällt ställt sig bakom i nämnda hänseenden. Med hänsyn härtill och med hänvisning till pågående utredningsarbete avstyrker utskottet motionen 1977/78: 1132.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet

1. att riksdagen godkänner de i propositionen 1977/78: 100 under punkten B 63 förordade ändringarna av reglerna för bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet,
2. att riksdagen till *Bidrag till ungdomsorganisationernas centrala verksamhet m. m.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 36 297 000 kr.,
3. att riksdagen avslår motionen 1977/78: 875, yrkande 2,
4. att riksdagen godkänner den i propositionen 1977/78: 100 under punkten B 64 förordade höjningen av bidraget per sammankomst,
5. att riksdagen till *Bidrag till ungdomsorganisationernas lokala verksamhet* för budgetåret 1978/79 anvisar ett förslagsanslag av 84 000 000 kr.,
6. att riksdagen avslår motionen 1977/78: 1534,
7. att riksdagen avslår motionen 1977/78: 1132.

4. Motion om bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner

I motionen 1977/78: 735 av Olof Palme m. fl. (s) yrkas

1. att riksdagen till Bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

2. att riksdagen beslutar att bidraget bör utgå enligt i motionen förordade riktlinjer.

Bakgrund

Riksdagen beslöt vid sina ställningstaganden till förslagen rörande reformeringen av skolans inre arbete (prop. 1975/76: 39, UbU 1975/76: 30, KrU 1975/76: 4 y, rskr 1975/76: 367) att ett särskilt statligt bidrag till kommunerna skulle införas fr. o. m. budgetåret 1977/78. Riksdagen har anvisat 25 milj. kr. för ändamålet under anslaget Bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner (prop. 1976/77: 100, KrU 1976/77: 34, rskr 1976/77: 175). Statsbidraget utbetalas till kommunerna och syftar

till att garantera ett utbud av fritidsverksamhet efter skoldagens slut. Bidraget utgår enligt generella regler och beräknas på antalet elever i grundskolan och används för stöd och stimulans till föreningslivets verksamhet i den allmänna fritidsverksamheten. I de kommuner där föreningslivet inte är representerat eller där man inom föreningslivet inte är beredd att åta sig ett ansvar för verksamheten kan delar av stödet disponeras till kommunal verksamhet. Det nya statliga bidraget är att se som ett komplement till det statliga lokala aktivitetsstödet och till kommunernas egen bidragsgivning.

I årets budgetproposition föreslår regeringen att bidraget till allmän fritidsverksamhet inte längre skall utgå. Som motiv för att dra in bidraget åberopar föredraganden dels den föreslagna förstärkningen av stödet till ungdomsorganisationerna, dels den omläggning av statsbidraget till grundskolan som presenteras i propositionen 1977/78: 85.

Motionen

I motionen 1977/78: 735 anförs att de av föredragande statsrådet åberopade skälen inte kan godtas som motiv för att slopa det aktuella bidraget. Den uppräkning som redovisas under anslagen till ungdomsorganisationerna beror, menar motionärerna, dels på ett ökat antal bidragsberättigade organisationer, dels på en uppräkning av bidragen, vilken inte ens motsvarar den urholkning av anslaget som inflationen åstadkommit under det senaste året. I propositionen 1977/78: 85 om det nya statsbidragssystemet har enligt motionen heller inte hänsyn tagits till de 25 milj. kr. som nu föreslås utgå ur statsbudgeten. Dessutom är den s. k. förstärkningsresursen avsedd för verksamhet under skoldagen medan bidraget till allmän fritidsverksamhet avser verksamhet utanför skoldagen. De gör gällande att hänvisningen i budgetpropositionen till propositionen om statsbidragen därför är direkt felaktig.

Enligt motionärernas mening innebär regeringens förslag om att slopa bidraget till den allmänna fritidsverksamheten ett hårt slag mot de barn och ungdomar som deltar i denna. Många barn och deras föräldrar är beroende av den omsorg före skolans början som startats i många kommuner med hjälp av detta bidrag. Ännu fler elever deltar i och är i behov av fritidsaktiviteter på eftermiddagarna. Om statsbidraget slopas kommer det allra mesta av denna verksamhet att upphöra, eftersom bidragen till föreningslivet i övrigt, t. ex. lokalt aktivitetsstöd, inte räcker för att bedriva eftermiddagsverksamhet. Det är heller knappast troligt att kommunerna kan ta på sig de kostnader som staten genom två enhälliga riksdagsbeslut lovat bestrida.

I motionen föreslås att ett särskilt bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner anvisas även i statsbudgeten för budgetåret 1978/79. Bidraget bör uppgå till 25 milj. kr. och utgå enligt de riktlinjer som

riksdagen förra året beslutade om, dock att något särskilt belopp inte avsätts för information o. d. Hela beloppet bör alltså fördelas till kommunerna enligt generella regler och beräknas på antalet elever i grundskolan. Det understryks i motionen att bidraget i första hand bör användas till stöd och stimulans till föreningslivets verksamhet i den allmänna fritidsverksamheten.

Utskottet

För innevarande budgetår har till Bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner anvisats ett reservationsanslag av 25 000 000 kr. Anslaget disponeras så att 22,5 milj. kr. utgår till bidrag till kommunerna, medan resten i huvudsak tilldelats ungdomsorganisationer och Sveriges riksidrottsförbund för utbildning av ledare. Ett mindre belopp används av statens ungdomsråd för information och uppföljningsinsatser.

Statens ungdomsråd, som fördelat bidraget, redovisar i sin anslagsframställning för budgetåret 1978/79 att kommunernas uppläggning av verksamheten är mycket varierande. Den vanligaste modellen är att erbjuda föreningsledd eftermiddagsverksamhet i anslutning till skolor och i samband härmed ge bidrag per aktivitet till de föreningar som medverkar. Satsning på ledarutbildning förekommer i ett antal kommuner. Ett annat, vanligt förekommande alternativ är att helt eller delvis använda bidraget till att förstärka det lokala aktivitetsstödet. Vissa kommuner satsar på projekt- eller försöksverksamhet.

Bidraget bedöms ha en mycket positiv inverkan på kontakterna mellan kommunerna och föreningslivet. Genom de informations- och utbildningsinsatser som gjorts torde det också bidra till en bättre beredskap för förverkligandet av den del av SIA-reformen som innefattar fritidsaktiviteter efter den egentliga skoldagens slut.

Med anledning av motionen 1977/78: 735, vari yrkas att ett bidragsanslag om 25 milj. kr. skall anvisas även nästa budgetår, får utskottet anföra följande.

Trots det besvärliga ekonomiska läget har i statsbudgeten skapats utrymme för en inte obetydlig resursförstärkning avseende de statliga bidragen till central och lokal ungdomsverksamhet. Vid riksdagens bifall till de föreslagna anslagsbeloppen ökar de båda bidragen med sammanlagt drygt 23 milj. kr. Utskottet delar föredragande statsrådets mening att detta förhållande måste vägas in då man bedömer behovet av ett särskilt bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner. Utskottet är helt överens med motionärerna om värdet av föreningsmedverkan i kommunernas fritidsaktiviteter. Sådana aktiviteter stimuleras också genom såväl statliga som kommunala bidrag i den utsträckning som de ekonomiska förutsättningarna medger. När det gäller frivilliga aktivi-

teter efter skoldagens slut får utskottet bl. a. hänvisa till det höjda aktivitetsstödet och till att statsbidraget till fritidshem får användas av kommunerna till bl. a. fritidsverksamhet i föreningarnas regi. Utbildningsutskottet har i sitt betänkande UbU 1977/78: 21 med anledning av propositionen 1977/78: 85 om nytt statsbidrag till grundskolan m. m. angivit att ökningen av bidraget till fritidshem och därtill anknuten fritidsverksamhet enligt uppgift från socialdepartementet är 138 milj. kr. för budgetåret 1978/79.

Under åberopande av det anförda avstyrker utskottet motionen 1977/78: 735 och hemställer

att riksdagen avslår motionen 1977/78: 735.

5. **Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 65 (s. 176—177) och hemställer

att riksdagen till *Bidrag till Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 1 427 000 kr.

6. **Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl.** Utskottet tillstyrker regeringens förslag under punkten B 66 (s. 177—178) och hemställer

att riksdagen till *Organisationsstöd till vissa nykterhetsorganisationer m. fl.* för budgetåret 1978/79 anvisar ett reservationsanslag av 10 770 000 kr.

Stockholm den 30 mars 1978

På kulturutskottets vägnar
GEORG ANDERSSON

Närvarande vid ärendets slutbehandling: Georg Andersson (s), Per Olof Sundman (c), Ingemar Leander (s), Olle Eriksson (c), Ingegärd Frænkel (fp), Tyra Johansson (s), Karl-Eric Norrby (c), Lars-Ingvar Sörenson (s), Kerstin Göthberg (c), Lennart Bladh (s), Catarina Rönnung (s), Lars Ahlmark (m), Helge Klöver (s), Börje Stensson (fp) och Per Unckel (m).

Reservation

vid **punkten 4** (Motion om bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner) av Georg Andersson (s), Ingemar Leander (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Lennart Bladh (s), Catarina Rönnung (s) och

Helge Klöver (s) som anser att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Ett centralt inslag i riksdagens beslut om skolans inre arbete (SIA) var att skolan skulle ses som en del av elevens totala miljö. Som ett uttryck för detta underströks bl. a. att föreningslivets möjligheter till medverkan såväl under som efter skoldagens slut skulle förbättras. Genom det statsbidrag på 25 milj. kr. till allmän fritidsverksamhet i kommuner som föreslogs av den socialdemokratiska regeringen och som anvisats för budgetåret 1977/78 har den första del i SIA-reformen som kommit att förverkligas blivit den allmänna fritidsverksamheten före och efter skoldagen.

Bidraget har under innevarande år använts främst till föreningsledd eftermiddagsverksamhet för barn och ungdom. Bidraget har möjliggjort glesbygdsverksamhet, aktiviteter i nybyggda bostadsområden, temadagar, lovverksamhet och särskilda satsningar på föreningslösa och handikappade barn och ungdomar. Detta har hunnit ske redan det första året trots kort planeringstid för det lokala föreningslivet. Inför nästa läsår är planeringen av verksamheten redan i full gång i samarbete mellan föreningsliv och kommunala myndigheter.

I årets budgetproposition föreslår regeringen att bidraget till allmän fritidsverksamhet i kommuner inte längre skall utgå. Mot detta förslag har bestämda invändningar rests i motionen 1977/78: 735, vari yrkas att ett bidragsanslag om 25 milj. kr. skall anvisas även för nästa budgetår.

Utskottet kan inte godta de motiv föredragande statsrådet åberopat för att dra in bidraget. Om statsbidraget slopas kommer sannolikt det allra mesta av den verksamhet som satts i gång att upphöra, och medel kommer att saknas för nya, planerade aktiviteter. Som anförs i motionen utgör höjningen av aktivitetsstödet inte någon kompensation för bortfallet av detta bidrag. Föreningarnas möjligheter till medverkan kommer därför drastiskt att begränsas. Utskottet anser en sådan utveckling synnerligen olycklig främst med tanke på att verksamheten i stor utsträckning är inriktad på barn och ungdomar som har ett speciellt behov av meningsfulla och stimulerande fritidsaktiviteter.

Genom en uppvaktning av representanter för 28 ungdomsorganisationer och genom flera skrivelser har utskottet också blivit uppmärksammat på att förslaget att slopa bidraget mötts med bestörtning bland organisationer och kommuner.

Med hänsyn till det angelägna i den allmänna fritidsverksamheten, som är ett väsentligt inslag i den helhetssyn som präglar SIA-beslutet, samt till de berättigade förväntningar som de tidigare riksdagsbesluten har skapat bör — som föreslås i motionen 1977/78: 735 — även i statsbudgeten för budgetåret 1978/79 anvisas ett särskilt bidrag på 25 milj. kr. till allmän fritidsverksamhet i kommuner. Bidraget bör utgå enligt de riktlinjer som riksdagen förra året beslutade om med de justeringar som föreslagits i motionen.

Under åberopande av det anförda föreslår utskottet att riksdagen bifaller motionen 1977/78: 735. Utskottet hemställer

a) att riksdagen med bifall till motionen 1977/78: 735 till *Bidrag till allmän fritidsverksamhet i kommuner* för budgetåret 1978/79 under nionde huvudtiteln anvisar ett reservationsanslag av 25 000 000 kr.,

b) att riksdagen beslutar att bidraget skall utgå enligt de riktlinjer som förordas i motionen 1977/78: 735.

NORSTEDTS TRYCKERI STOCKHOLM 1978 780053